

Ekonomika knihy a vydatelství

KURZ KNIŽNÍ PRODUKCE

Obsah přednášky

- Kalkulace a přehled výdajů
- Určování nákladu
- Marže a cenotvorba
- Zisk titulu, break even (bod zvratu)
- Ekonomika nakladatele a knihkupce

Náklady při tvorbě knihy

- Interní vs. externí náklady
  - Interní náklady se na titul nedají přesně vyčíslit
  - Externí náklady jsou naopak velmi přesně dané
- Fixní vs. proporcionální náklady
  - Fixní náklady jsou nezávislé na vydaném nákladu knihy
  - Proporcionální náklady rostou s výší vydaného nákladu
- Tržby z knihy musí pokrýt nejen všechny náklady na výrobu knihy, ale také přispět svou částí na provoz vydavatelství (pokrýt interní režijní náklady).

Interní režijní náklady

- Vše, co nejde „nacpat“ přímo do kalkulace knihy
  - Mzdy zaměstnanců
  - Nájemné, služby, materiál, zařízení
  - Obecná propagace vydavatelství, veletrhy, apod.
  - Pokud má vlastní distribuci, tak i doprava, sklad a balné (proporcionálně stoupá s množstvím)
- Tyto náklady nelze rozpočítat na titul, proto se většinou určují nějakým koeficientem
  - Nominální, započtený přímo do kalkulace knihy např. jako jednotková cena na stránku
  - Relativní, určený jako požadovaná výše zisku z titulu, např. chceme zisk alespoň 35 %

Externí náklady

- Vztahují se přímo k přípravě a výrobě titulu
- Fixní náklady – je potřeba je zaplatit ještě před tiskem, neodvíjí se od nákladu
  - Fixní autorské honoráře – překlad, licence, ilustrace, fotografie
  - Náklady na redakci a korektury
  - Náklady na typografickou úpravu (+ teoreticky fixní náklady tiskárny)
- Proporcionální náklady – odvíjí se od vyráběného množství
  - Tisková cena (papír, vazba, tisk, speciality)
  - Procentní autorské honoráře – může být stálý nebo progresivní

Podíly nákladů na ekonomice

- Každé vydavatelství má podíly jiné, závisí také na typu knihy a distribučních kanálech
- Distribuce (distributoři, knihkupci) – cca 50 %
- Polygrafie (tisk, sazba, grafická úprava) – cca 30 %
- Honoráře – cca 10 %
- Nakladatel – cca 20 % (na režijní náklady + čistý zisk)
- Závisí také na dalších faktorech:
  - Různé žánry mají jiné rozdělení nákladů (beletrie více na honorářích, apod.)
  - Čím větší nakladatelství, tím větší režijní náklady a teoreticky vyšší potřeba zisku z titulu

Skladba ceny knih

- Maloobchodní cena – koncová cena + 10% DPH
- Velkoobchodní cena – koncová cena - marže knihkupce/distributora
  - Tržba nakladatele je velkoobchodní cena krát počet prodaných výtisků
- Tržba na kus = $(1 - \text{marže}/100) * (\text{MOC}/1,1)$, při 40% marži a ceně 299 s DPH je tržba cca 163 Kč
  - Nepočítá s marží distributora, model vlastní distribuce, která je součástí režijních nákladů
- Odhadem se dá říct, že tržba je $\text{MOC} * 0,55$, ale závisí na výši marže a distribuce
- Pokud jsou knihy prodávány se slevou, jde většinou z marže prodejce

Určení nákladu

- Řídí se kombinací analýzy a intuice
  - Někdy jde pouze o intuici a zkušenost, protože podklady úplně chybí (nová témata, niky)
- Většinou se počítá několik variant nákladu a k nim kalkulace výdajů
  - Čím vyšší náklad, tím vyšší potenciální zisk, ale také riziko ztráty
- Typická výše nákladů
  - Do 1000 ks – speciální projekty, poezie, debutující autoři (většinou se musí kompenzovat vyšší cenou)
  - 1000-2000 ks – do tohoto rozmezí se vleze většina knižních projektů, které nejsou ověřené
  - 2000-5000 ks – projekty, které navazují na úspěšné knihy nebo mají marketingovou podporu
  - Více než 5000 ks – „bestsellerové“ knihy, velký marketing, známé jméno, apod.

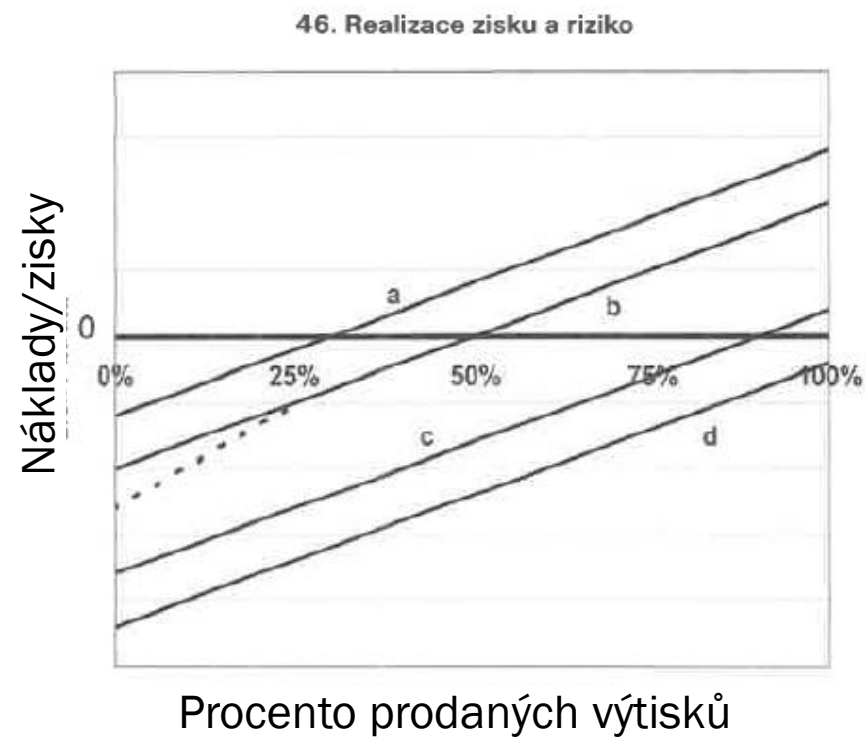
Ekonomická rovnováha

- Vyvažují se 3 hlavní aspekty kalkulace knihy
  - Maloobchodní cena
  - Celková výše výdajů
  - Tištěný náklad
- Čím vyšší výdaje, tím vyšší náklad při ideální ceně
- Omezený náklad a ideální cena = striktní nastavení výdajů, šetření
- Omezený náklad, vyšší výdaje = zvýšení ceny nad ideální hranici
  - Ideální cena je daná konkurenčními knihami a obvyklými cenami podobných produktů
  - Cena knih vzhledem k rychle rostoucím cen materiálů výrazně roste

Nakladatelské riziko

- Reálné tržby a prodeje se často nedají moc predikovat, vždy jde o riziko
  - Riziko se snižuje, pokud je dobrý poměr mezi počáteční investicí a předpokládaným ziskem
  - A) nízké riziko
  - B) takhle to většinou vypadá, střední riziko
  - C) vysoké riziko
  - D) ztráta

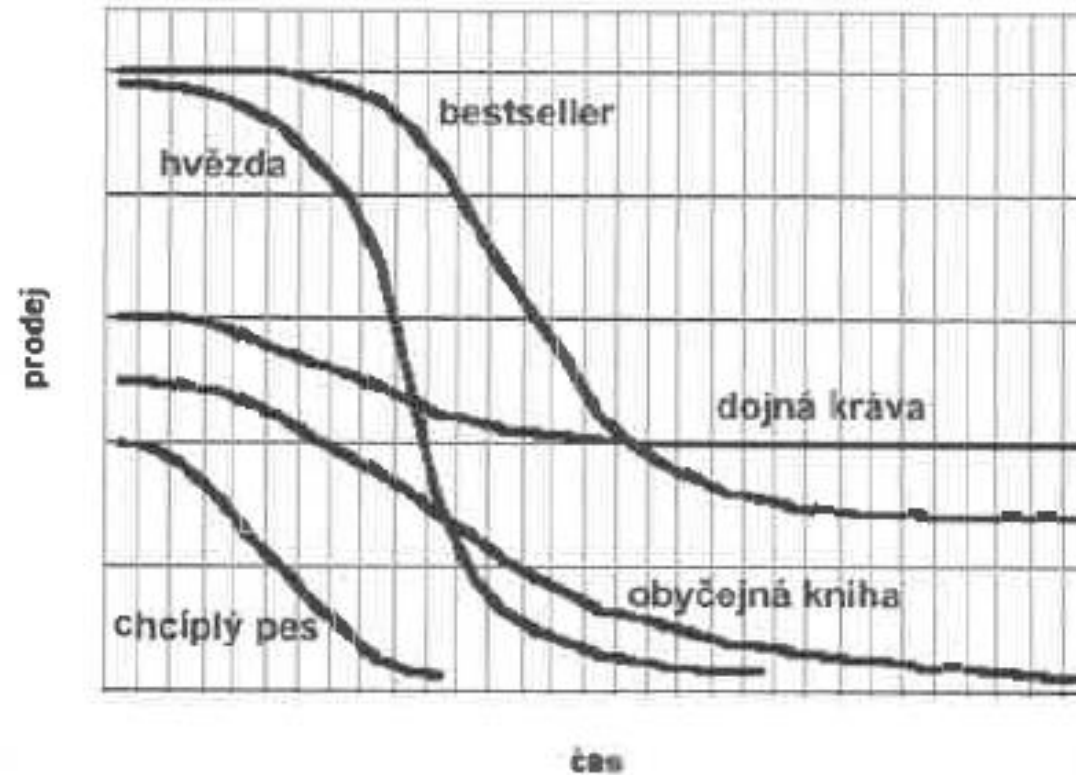
Prodejní křivky

- Bestseller – ideální prodejní křivka, ostrý start a udržení dlouhodobých prodejů
  - Rowlingová, Tolkien, Pawlovská ...
- Hvězda – Skvělé prodeje ze začátku, ale poté strmý pád
  - Často kopírují trendy (relaxační omalovánky, knihy influencerů)
  - Velké riziko podcenění prvotisku a pak přecenění dotisku
- Longseller (dojná kráva) – stálá a dlouhodobá prodejní křivka
  - Skvělé na určování dotisků, často příručky, učebnice, průvodci, klasická dětská literatura
- Klasická křivka – na začátku vyšší prodeje a poté pokles
  - U beletrie pokles strmější, u non-fiction většinou pozvolnější
- Propadák (chcíplý pes) – nepovedená kniha, která se od začátku prodává špatně (výprodeje, likvidace)

Graf prodejních křivek

47. 5 prodejních typů knih

Kalkulace - překladová beletrie

překladová beletrie - 1500 ks			Náklad	1500				
V8a, A5, 1/1, VOL 80, 360 stran			Cena	449				
			Tisk/ks	43,7				
Výpočet zisku			Náklady		Podíl na nákladech			
Tržby cca	370 425		Honorář	70 000	34%	(2500 EUR záloha na 8% tantiémy)		
Náklady celkem	205 350		Překlad	49 500	24%	(150 Kč/NS)		
			DTP	8 500	4%			
Zisk bez režie	165 075		Obálka	3 500	2%			
Modelová režie	38 341		Tisk	65 550	32%			
Zisk	126 734		Korektura jaz.	8 300	4%			
Break even je cca	987 ks		Koeficient zisku	34%				

Kalkulace – osvědčený cestopis

Osvědčený cestopis - 2000 ks			Náklad	2000		
V8a, B5, 4/4, BO 90, 248 stran			Cena	399		
			Tisk/ks	53,6		
Výpočet zisku			Náklady		Podíl na nákladech	
Tržby cca	438 900		Honorář	61 446	30%	Autorský honorář 14 % z TRŽ
Náklady celkem	203 146		Ilustrace	5 000	2%	
			DTP	20 500	10%	
Zisk bez režie	235 754		Obálka	3 000	1%	
Modelová režie	62 702		Tisk	107 200	53%	
Zisk	173 052		Korektura jaz.	6 000	3%	
Break even je cca	1211 ks		Koeficient zisku	39%		

Kalkulace – dětská řada

dětská kniha - 3000 ks			Náklad	3000		
V8a, A5, 4/4, BO 120, 64 stran			Cena	189		
			Tisk/ks	18,2		
Výpočet zisku			Náklady		Podíl na nákladech	
Tržby cca	311 850		Honorář	31 185	25%	Autorský honorář 10 % z TRŽ
Náklady celkem	124 970		Výtv. Honorář	31 185	25%	Výtvarný honorář 10 % z TRŽ
			DTP	3 000	2%	
Zisk bez režie	186 880		Obálka	3 500	3%	
Modelová režie	31 936		Tisk	54 600	44%	
Zisk	154 944		Korektura jaz.	1 500	1%	
Break even je cca	1509 ks		Koeficient zisku	50%		

Inovace v knižní branži?

- Elektronické knihy (nápad 1930, první prototyp 1960 – Douglas Engelbart)
- Audioknihy (na vinylu i v rádiu od roku 1932)
- Merch a doplňky
- Aplikace
  - Hlavně obsah pro děti, kombinace audioknihy, animace a textu
  - Jde proti filozofii, že knihy pomáhají rodičům odtáhnout děti od obrazovek, nebyly moc úspěšné
- Rozšířená a virtuální realita
  - Experimenty hlavně ve VB, ale postupně vymizely
- Všechny inovace jsou pořád velmi okrajové, hlavně co se týče tržeb